

2. EPEEN SPEPECIPIAPAAAL DIEPIERTJEPE

Klinkers	
----------	--

Doel	De leerlingen onderscheiden klinkers van tweeklanken. Ze maken voorts een onderscheid tussen korte klinkers, lange klinkers en tweeklanken.
Vaardigheden	lezen - schrijven - luisteren

Stap 1

Aanbodfase

1-3. Schrijf oefening, individueel of per twee: de leerlingen verbeteren een brief die in de “p”-taal staat.

4-5. De leerlingen ontdekken dat er een bepaalde systematiek zit in deze p-taal.

Zoekfase

6. Het is belangrijk dat de leerlingen dit systeem zelf ontdekken en analyseren. Dat doen ze het best in groepen van vier. Ze rangschikken de klinkers in groepjes. Misschien komen er verschillende indelingen uit de bus. Laat de leerlingen in dat geval hun rangschikking verantwoorden. Bespreek de resultaten en eventuele fouten klassikaal. Probeer niet uw eigen indeling op te dringen als de enige juiste, maar wijs er wel op dat die uit een zekere consensus is ontstaan en daarom het best wordt overgenomen.

Opmerking: Om elke kolom een naam te geven, moeten de leerlingen een beroep doen op hun kennis van de lagere school. Als die voorkennis er niet is, zult de leerlingen eerst op weg moeten helpen.

7. Ten slotte verzamelen de leerlingen zelf woorden die beginnen met een klinker. U kunt er ook een quiz van maken waarbij de leerlingen zoveel mogelijk woorden zoeken met a-, e-, enz. Een moeilijkere variant is hun keuze te beperken tot jongensnamen, namen van groenten en fruit enz.

Samengevat

Stap 2

Aanbodfase

1. Hier komen de tweeklanken aan bod. De leerlingen zoeken een woord dat hoort bij een omschrijving die u voorleest. Laat ze individueel en in het klad werken.

1. *tussen warm en koud (lauw)*
2. *het journaal: (nieuws)*
3. *zwarte vogel, kleiner dan een raaf (kraai)*
4. *een vogel die symbool staat voor de vrede: (duif)*
5. *een reddingsboei of ander voorwerp dat men in zee werpt om een drenkeling te redden: (boei)*
6. *jaar: (eeuw)*
7. *hiermee schrijft de leerkracht op het bord: (krijt)*
8. *bloemaand: (mei)*
9. *niet warm: (koud)*
10. *kleur van de korenbloem: (blauw)*
11. *de koning van het dierenrijk: (leeuw)*
12. *daardoor ademt een vis: (kieuw)*
13. *gebouw om in te wonen: (huis)*
14. *ronde inham van de zee in het land: (baai)*
15. *niet braaf: (stout)*
16. *niet droevig: (blij)*
17. *niet groot: (klein)*
18. *uitroep van afkeer: (foei)*

2. De leerlingen zoeken overeenkomsten tussen de woorden. Dit kan per twee of in groepjes.

3. De leerlingen verklaren de indeling die ze hebben gekozen (klassikaal).

4. Deze oefening kunt u toevoegen als de leerlingen nog niet door hebben dat het hier om tweeklanken gaat.

5. De leerlingen noteren woorden met tweeklanken. Hier kan de klas ook verdeeld worden in groepen. Verdeel de tweeklanken over die groepen. U kunt ook enkele leerlingen woorden op het bord laten noteren.

Zoekfase

6. Laat de leerlingen een tweeklank ook correct uitspreken. Wijs hen op de juiste uitspraak en vraag naar het verschil in uitspraak met een gewone, lange klank.

7. De leerlingen staan stil bij het verschil tussen letters en klanken, b.v. in “koud” horen ze behalve ‘o’ en ‘u’ ook een “w”.

Samengevat

Lesonderwerp

Nu vullen de leerlingen in de voorziene ruimte het lesonderwerp in.

Oefening

1-2. Creatieve schrijfoefeningen (individueel) die u moeilijker kunt maken door te vragen naar zinnnetjes over een dier, een persoon... die rijmen met een tweeklank in het laatste woord.

b.v. Als ik geeuw, lijk ik op een leeuw.

Uitbreiding

Op de volgende bladzijde vindt u een extra stap als alternatief of om te differentiëren.

Stap ...

1. Hieronder staat een i-tekst. Dat is een... nu ja, dat merk je wel. Wie kan een zin vlot maar correct lezen zonder te haperen? We willen hem wel in gewoon Nederlands horen.

In vin di kiizirs vin hit vrigiri Rislind, in ipvilgir vin Pitir di Griti, wis virschrikkiliik lii. Nit illin wis hij virschrikkiliik lii, mir ik hilimil nit gischikt vir zijn tikin ils kiizir. Zi spildi hii di hili dig mit pippin if did hii nits indirs din hil di dig niiwi silditinkistims in- in iittrikkin. Zijn vriiw zig him niwiliiks. Zi wis dir nit irg gilikkig mii. Ik vir hit lind wis hit gin gidi zik. Il wit kiizir Pitir di Griti di iiw hid virwizinliikt, wird indir dit niiwi biwind hilimil virkniid. Di ministirs giidin ir mit di pit nir. Zi virwirlisdin di bivilking in dichtin inkil in hin iigin riikdim. Zi driidi di hili pilitik virkint. Hit dirdi din ik nit ling vir ir in stitsgrip kwim. Ni nig gin jir ip di miii trin in Sint Pitirsbirg ti hibbin gizitin, wird di liii kiizir vormird.

En dit is een o-tekst.

Do schoovo tooron von Pooso word voof joor goloodon goslootoon voor bozoekors. Hooo holdo stoods vordor oovor. Mon vrosdo dot do 54 mootor hoogo roos zooo onstorton. Op vorschollondo monooron proboordo mon do tooron rochter to krooogon, moor zondor soccos. Toon wordon do grooto moddolon ongozot. Do grond ondr on rond do tooron word bovrooron mot vloobooro stokstof. Dot schooowspol trok hondordon nooowsgoorogon oon; Donkzooo on botonnon ploot on spocoolo kobols holt do tooron no 25 mollomootor mondor oovor don vroogor. Hooo stoot or dos woor booo ols twontog joor goloodon. Notoorloook zol do schoovo tooron nooot hoolomool rocht stoon. Rochto toorons hobbon wo gonoog. Moor ols ollos good goot, kon do tooron bonnonkort wol opnooow bozocht wordon. Ols dot goon doozolongwokkond nooows os!

2. Je zult nu al wel begrepen hebben dat alle klinkers in i-tjes of o-tjes zijn veranderd. Maar wat is veranderd in wat? En is dat in beide teksten op dezelfde manier gebeurd? Probeer voor elk het soort veranderingen na te gaan. Gebruik een tabel voor I en eentje voor O. Je moet zelf maar zien in hoeveel kolommen je ze indeelt.

3. Wat voor klinkers heb je ontdekt? Heb je nog andere vondsten gedaan?